

جۇڭگو خالىقارالىق ساۋدا قوعامى شىنچىياڭ ساۋدا قوعامى

ۋازارا تىپىدىلىك جەتكىزەتىن، بىرگە يىگىلىكتەنەتىن خالقلارلىق ەكونوميكا ـ ساۋدا

قارىم ـ قاتناسىنىڭ كوشنىدە پومپەو تۇبىندە ماسقارا بولادى

ەكەندىگىنە، كاسپ تاڭداۋ ەركىندىگى بار ەكەندىد ـ گىنە، ۋار ۇلتىنىڭ سالت ـ سانا، ادەت ـ عۇرپىن ساقتاۋ، ۇدنى سەنم جانە ۇز ۇلتىنىڭ ەتىل ـ جازۇىن پايدالانۇ ەركىندىگى بار ەكەندىگىنە كۇا بولدىق؛ شىنچىياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇنىدا جانە خالىق تۇرمىسىن جاقسارتۇدا بۇرىن بولماعان تابىس ـ تارعا قول جەتىپ، ۋار ۇلت بۇقاراسنىڭ تابىسى سە ـ زمىنىنىڭ، باقت سەزىمىنىڭ، خاۋىپسىزدىك سەزىمىنىڭ ۇزدىكسىز كۇشەيگەندىگىنە كۇا بولدىق.

پومپەونىڭ شىنچىياڭغا ايتىلمىسى ”زورلىقپەن ەڭبەككە سالىدى“ دەگەن قالىپاق كىيگىزۇى شىنچىياڭنىڭ ۇزازا تىپىدىلىك جەتكىزەتىن، بىرگە يىگىلىكتەنەتىن خالقلارلىق ەكونوميكا ـ ساۋدا قارىم ـ قاتناسىنا بەلسەندىلىكپەن قاتناسۇ ۇلكەن بەتالىسىن وزگەرتە ھاپىدى، سونداي ـ اق شىنچىياڭنىڭ ەكو ـ نوميكا ـ ساۋداداسنىڭ دامۇ ۇلكەن بەتالىسىنا دا بوگەت بولا ھاپىدى. 2019 ـ جىلى 1 ـ ايدان 11 ـ ايعا دەيىن شىنچىياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا پىچپورت ـ ەكىپورت جالىپ قۇنى 149 مىليارد 170 مىلليون يۇان خالىق اقباشى بولپ، 2018 ـ جىلى ۇقباس مەزگىلدەگەدن %31.1 ارتتى. مۇنىڭ ىشىندە، ەكىپورت 114 مىليارد 470 مىلليون يۇان بولپ، %24 ارتتى؛ پىچپورت 34 مىليارد 700 مىلليون يۇان بولپ، %62 ارتتى. 2020 ـ جىلى جۇڭگو مەن ھمەرىكانىڭ ەكى جاقىتى زات ساۋداداسنىڭ جالىپ قۇنى 4 ترىلليون 60 مىليارد يۇان خالىق اقباشىنا جەتىپ، %8.8 ارتتى. مۇنان ادامدار شىنچىياڭنىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا دامۇنىنىڭ ”سەرىچمىدىلگىن“ ۋاز ـ قانداي وتىرىك ـ وسەكتىنىڭ تومسا ھاپىتىندىمەن، حا ـ لقلارلىق ەكونوميكا ـ ساۋدانىڭ ۇزازا تىپىدىلىك

پومپەونىڭ وتىرىك ـ وسەگى مەن ۇتى تارىختىڭ قوقسىق ۇيىندىسىنە سىپىرىپ تاستالادى

□ شىنچىياڭ گازەتى مەكەمەسى 2 ـ رەداكسىياسى تىلىشلەر ئېولىمىنىڭ مەڭگەرۇشىسى ەركىن ابدۇجالەل

رىن تاغى ۇمىر رەت ايقىن كورىستەتى.

شىنچىياڭنىڭ سىتەرى جاقسى دىستەلگەن ـ سىتەلەگەننى جونىدە شىنچىياڭداغى ۋار ۇلت خالىق ـ نىڭ ۇزى ايتقانى ەسەپ، شىنچىياڭنىڭ ورنىقتى، تىنىش رەال جاعدايىنىڭ ايتقانى ەسەپ. شىنچىياڭنىڭ تارىبەلەۋ ـ باۋلۇ ورتالىمەن الپ ايتساق، پومپەونىڭ تارىبەلەۋ ـ باۋلۇ ورتالىعى جونىدە ولەرمەندەنە وسەك ـ اياڭ تاراتىپ، جالا جابۇداعى ماقساتى شىنچىياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارىسى تۇرۇ، ۇشقارلىق ـ تىي الاستاۋ جونلىنداعى وراسان زور قۇلىشىنىسىن جوققا شعارۇ، شىنچىياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق سىتەرى قول جەتكىزگەن وراسان زور تابىستارىن جوققا شعارۇ. الايدا، تارىبەلەۋ ـ باۋلۇ ورتالىمىنىڭ تەگى قانداي ەكەنن تارىبەلۇ ـ باۋلۇ ورتالىمىندا بولعان ـ داردىڭ، جاعدايدى بىلەتىن ادامداردىڭ ايتقانى ۇچون. مەن تانىتىن قۇ بىتىرگەن تارىبەلەنۇش ـ لمردىڭ ۋىزىنان ”تارىبەلەۋ ـ باۋلۇ ورتالىعى مەنى قۇتقاردى“ دەگەن جۇرەك ۇنىن كوپ رەت ەس ـ تىدىم. تارىبەلەۋ ـ باۋلۇ ورتالىعى ادامدى قۇتقارا ـ تىن، ادامدى تارىبەلەيتىن مەكتەپ. تارىبەلەنۇش ـ لمر ول ارادا مەملەكەتتە ۇمىر تۇتاس قولدانىلاتىن ەتىل ـ جازۇ، زاڭ بىلىمەدى، جۇمىستانۇ شەبەر ـ لىگى سىياقتى ساباقتاردى وقيدى. باۋلىنۇ ارقىلى ولار مەملەكەتتە ۇمىر تۇتاس قولدانىلاتىن تىلمەن قارىم ـ قاتىناس جاساۋ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، زاڭدىق تانىمدارىن كۇشەيتىپ، وزدەرىن مازالاپ كەلگەن ۇشقارى يدەيادان ارىلىپ، كوپتەنگەن جۇ ـ مىستانۇ شەبەرلىكتەرىن يگەرىپ، اقرىنىدا وزدەرىنە لايىق جۇمىستانۇ ورايىن تاۋىپ، تىنىشى، بەرەكەلى باقتى تۇرمىسى وتكىزدى. تارىبەلەنۇشلەر پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ تارىبەلەپ ـ باۋلىعان قامقورلىمىنا بارىنشا العىسى ايتتى. اقپارات قىزمەتكەرى رەتىندە، مەن جاۋاپكەرلىشلىكتى تۇردە مىنانى ايتامىن: تارىبە ـ لەۋ ـ باۋلۇ ورتالىعى ۇمىر ېولم ادامدى قۇتقارىپ قانا قالماستان، ونان دا ماڭزىدىسى، نەشە ۇرپاق ادامدى قۇتقاردى.

شىنچىياڭ تەگى قانداي؟ بۇل وسىندا تۇرمىسى كەشىرىپ جاتقان ادامدارعا ەڭ انىق ـ جۇڭگو

□ پومپەونىڭ شىنچىياڭغا ساياتىن جۇڭگوغا قارىسى سوزدەرىنە باتىل قارىسى تۇرامىز

ارسىز دا زالىم پومپەو!

□ شىنچىياڭ مەدىتسىنىا داشۇەسىنىڭ باستىغى قايسار ابدۇكەرىم

ۇسىپ ـ جەتىلۇم شىنچىياڭداغى سان مىڭدا ـ جان ۇيغۇر ۇلتى وتباسىنىڭ نىقسام كورىنىسى عانا. 2010 ـ جىلدان 2018 ـ جىلعا دەيىن ۇيغۇر ۇلتى جان سانى 10 مىلليون 171 مىڭ 500 ادامنان 12 مىلليون 718 مىڭ 400 ادامعا مولايىپ، 2 مىلليون 546 مىڭ 900 ادام كويەيىپ، %25.04 ارتقان. ۇيغۇر ۇلتى جان سانىنىڭ ارتۇ مولىشەرى تۇتاس شىنچىياڭ جان سانىنىڭ ارتۇ مولىشەرىنەن جوعارى بولپ قال ـ جاستان، ىتىپتى، خانىزۇ ۇلتى جان سانىنىڭ ارتۇ مولىشەرىنەن كورنەكتى جوعارى بولعان. مەملەكەتتىڭ 13 ـ كەزەكتى خالىق قۇرۇلتايى ۋاكىلدەرىنىڭ ىشىندە 61 شىنچىياڭدىق ۋاكىل بار، مۇنىڭ ىشىندە 37 از ۇلت ۋاكىلى بار بولپ، %60.65تى يەلەيدى، ولار شىنچىياڭدا ـ عى از ۇلتتار اتىنان مەملەكەتتىڭ دامۇى ۇشىن ۇكىمەت سىنە قاتىناسىپ، ۇكىمەت سى ـ تەرىن اقىلداسادى.

پومپەو قۇراستىرعان شىنچىياڭغا ساياتىن ماسەلەلەردى قامتىعان ۇتۇرلى وتىرىك ـ وسەك 25 مىلليون شىنچىياڭ خالىقنىڭ قېتىمىنا بارىنشا ىتىپ قانا قويماي، ويبەكتىۋ شىندىققا، نەگىزگى ادامگەرشلىك ەمورال مەن نىزگىلىك ـ كە وپاسىزدىق جاساعاندىق جانە وعان سايسى جاريالاعاندىق. پومپەو شىندىقتى كورىسە دە كورمەسكە سالىنىپ، وتىرىك ـ وسەكتى قايدىدا ـ عا بالادى، ول جۇڭگوغا جانە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسنا كۇبە جاعىپ سوقتى ـ ھىپ، ايتىلمىسى شىنچىياڭ ماسەلەسىن قولدان جاساپ، ادامدىق ۇقىقتى جەلەۋ ەتىپ جۇڭگو ـ نىڭ ىشكى سىنە كىلىگۇگە، جۇڭگونىڭ خاۋىپ ـ سىزدىگىن، ورنىقتىلمەن بۇلدىرۇگە، جۇڭگو ـ نىڭ دامۇنىنا كەسە ـ كولدەنەڭ بولۇعا ۇرىد ـ دى. ۇيغۇر ۇلتىنان شىققان مەدىتسىنا دوكتو ـ رى رەتىندە، مەن مەملەكەتتىڭ شىنچىياڭداغى از ۇلت بۇقاراسنىڭ ۇمىرى مەن سالاماتتىمىنا كوڭىل ېولپ، قامقورلىق جاساعاندىمىنا كۇا بولدىم. 5 جىلدىڭ الدىندا شىنچىياڭ جالىپ حا ـ لىقتىڭ دەنساۋلىمەن تەگىن تەكسەرۇدى اتقار ـ دى، سالىماقتى ناۋقاس ەمدەۋ قامسىزداندىر ـ ۋى تولىق قامتىلدى. بۇكىل شىنچىياڭنىڭ ۋار ـ قايسى ۋدانىندا تۇگەلدەي بىردەن ۋداندىق خالىق شىپاخانىسى، ۋازىر ۋاىل ـ قالاشىمىندا تۇگەلدەي بىردەن ەمجانا، ۋازىر اكىمشىلىك قىستامىندا تۇگەلدەي ۇمىر ۇرۇخان بار. شىنچىياڭ ـ داعى ۋار ۇلت بۇقاراسى كىشى ـ گىرم ناۋقاس ـ تى ۋىلىدا ەمدەتۇدى، سالىماقتى ناۋقاستى ۋى ـ داندا ەمدەتۇدى جۇزەگە اسردى.

مۇنان تىس، شىنچىياڭداغى از ۇلت بۇقا ـ راسنىڭ ۇمىرى مەن سالاماتتىمەن اناعۇرلىم ايلالاۋ ۇشىن، مەملەكەت تاغى كۇش سالا از ۇلت مەدىتسىنىا دارىندىلارىن تارىبەلەپ، ۋدان، ۋىل ۇشىن مەدىتسىنىا وقۇشلىرىن جانە ۋىل ـ قىستاق شىپاكەرلەرىن تەگىن باۋ ـ لىدى. بۇگىنگى شىنچىياڭدا كوپتەنگەن ۇيغۇر ۇلتىنان شىققان ەمدەۋ ماماندارى تىيانشان الا ـ بىندا تەبىندەپ، شەكاراداعى خالىقتىڭ سالامات ـ تىمەن دەن قويا قورعاۋدا.

جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇمىر مۇشەسى رەتىندە، مەن جۇڭگودا تۇرغاندىمىدى توتەنشە ماقتا ـ نىش ەتەمىن، پومپەونىڭ ىسى ـ ارەكەتىنە قاتتى كەكتەنەمىن. قازىر شىنچىياڭنىڭ گۇلدەن ـ گەن، ورنىقتى تاماشا جاعدايىن پومپەونىڭ جالا جاۋىپ، كۇبە جاعىپ وزگەرتە سالۇى مۇمكىن بە؟ جۇڭگوداعى 56 ۇلت، ۇمىر مىلليارد 400 مىلليون خالىقتىڭ اناردىڭ دانىن ـ دەي تىمىز ۇيىسىپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسرۇ جاڭا ساپاراندا ەكىپىندەي لىگەرلىنەۋد ـ نە پومپەونىڭ كەدەرگىلىك جاساي ۇلى مۇمكىن بە؟ وسى بىرنەشە جىلدا پومپەونىڭ دۇنيە ۇجۇزىنىڭ جەر ـ جەرىندە تاراتقان ۋار تۇرلى وتىرىك ـ وسەگى مەن ۇتتارى، ۇسوز جوق، وزمەن بىرگە تارىختىڭ قوقسىق ۇيىندىسىنە سىپىرىپ تاستالادى، پومپەو دا، ۇسوز جوق، تارىختىڭ ۋادىل سوتىنا جانە تەر ـ گەۋىنە تارتىلادى.

□ ۇمىر زالىم اداممەن ماڭگى مامىلەگە كەلە ھاپىسىڭ دەگەن ۇسوز بار!

ھمەرىكانىڭ بۇرىنغى مەملەكەت سىتەرى حاتشىسى پومپەو ارسىز دا زالىم وتىرىكشى. ول شىنچىياڭغا ساياتىن ماسەلە جونىدە شىلعي وتىرىك قۇراستىرىپ، خالقلارلىق ساخادا ۇزد ـ نىڭ ”وتىرىك ـ وسەك دىپلوماتىياسنىڭ“ وىند ـ دارىنا بەرىلىپ، شىنچىياڭنىڭ گۇلدەنگەنن، دامىمىنان جانە ۇيغۇر ۇلتى خالىقنىڭ باقتى تۇرمىسىن ادەبىي كورمەسكە سالىندى، ونىڭ ۇسوزى كەكتەنەرلىك، ارەكتى نالەت جاۋدد ـ رارلىق، ۇسوز جوق، ۇمىر بويى قارسىققا قالادى.

ۇيغۇر ۇلتىنان شىققان زىيالى رەتىندە، ۇمىزدىڭ نازارىمىزدا پومپەو زاۋالعا بەت العان ۋلەكى جانە عاسىرلىق ماسقارالىق. ونىڭ ايتىلمىسى جۇڭگو شىنچىياڭدا ۇيغۇر ۇلتى مۇسۇلماندارىنا جانە باسقا دا از ۇلتتار ـ عا قاراتا ”ئناسىل جويۇ“ جانە ”ادامزاتقا ۋقىمعا ىلەسىپ جابىلۇىن تەجەپمىز؛ ەل ۇشىسى ـ سىرتىنداعى ونەركاسىپ ـ ساۋدا سالاسىنداعىلارمەن تىلدەسۇدى، بارىسى ـ كەلىسى جاساۋدى كۇشەيتىپ، خالقلارلىق قوعامنىڭ شىنچىياڭغا بولغان تۇسىنىگىن كۇشەيتەمىز؛ ەكونوميكا ـ ساۋدا قىمىلدارىن جوعا ـ رى ساپالى ورنىستەتىپ، قالىڭ ونەركاسىپ ـ ساۋدا سالاسىنداعىلارمەن نىتتىماقتاسىپ، ”ۇمىر بەلدەۋ، ۇمىر جول“ قۇرىلىسىن بىرگە قۇرۇعا ات سالىسامىز. ۇمىز ھەمدىك ساۋدانىڭ ۇمىرلىك سەلبەستىگىنىڭ،

ھەمدىك سەلبەستىگىنىڭ ۇلكەن بەتالىسى ەكەندىگىنە سەنەمىز. ەداستۇرلى، جالاڭ، توماعا ـ تۇيىق ساۋدا شارالارى ەداۋىر دامۇنىنىڭ قاجەتتىن قاناعاتتاندىرا ھاپىدى، جاڭقالق اشۇ، بىرگە كەنەلۇ، سەلبەستىك جاساۋ الى دە ھەمدىك ساۋدانىڭ بولاشاق دامۇ بە ـ تالىسى. ۇمىز جۇڭگو ـ ھمەرىكا ەكونوميكا ـ ساۋدا قارىم ـ قاتىناسىنىڭ پومپەونىڭ وتىرىك ـ وسەكتى سىقىرتىپ جالا جاپقاندىمىنا بولا كىدىرىپ قالمپتىند ـ دىمىنا سەنەمىز.

كوممۇنىستىك پارتىياسنىڭ باششىلمىنىدا شىنچىياڭنىڭ

بايتاق دالاسىندا وراسان زور وزگەرىستەر تۇىلدى، مەن مۇنىڭ كۇاگەرىمىن ۋارى باستان كەشىرۇشىسى ـ مىن، ىتىپتى، يىگىلىگىن كورۇشىمىن. مەن قاراپايىم شارۋا وتباسىندا تۇغامىن، ۋالى ەسپەدە، باستاۋىشى، ورتا مەكتەپ وقىعان كەزدەرىدە مەكتەبىمىز توپىد ـ راق ۇى بولاتىن، ۋىل ـ قىستاق جولنىڭ شاغى بۇرقىراپ جاتاتىن، وتباسىلاردىڭ تۇرمىسى تارشى ـ لىقتا ەدى. ۇكىمەتتىڭ خالىقتى يىگىلىككە كەنەلنۇ سا ـ ياساتارىنىڭ اتقارىلۇنىنا نىلەسە، بۇگىنگى شىنچىياڭدا بىيك ـ بىيك عىھاراتتار گەشە كوتەرىپ، تەگىسى تە كەڭ اسقاتل جولدار شار تاراپقا تۇتانسىپ، بۇقارا ـ نىڭ اقشا قاپشىعى قامپايىپ، كپەر كىم، شىەر استان تارقپايتىن بولدى، مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇ، نەگىز ـ گى ەمدەۋ، تۇرىمىن ۇى خاۋىپسىزدىگى تۇگەلدەي قامتاماسىز ەتىلىپ، كوپتەنگەن وتباسىلار جەڭىل ۋى ـ توكولىك ساتىپ الپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن جاقساردى. ۋار ۇلت بۇقاراسنىڭ جۇزىنەن باقت كۇلكىسى ەسىپ، بارلىق جەردەن گۇلدەنىپ ـ كور ـ كەيگەن كورىنىسى كورىندى.

قازىر شىنچىياڭنىڭ قوعامى ۇرتىسى ورنىقتى بولپ، ۇشقارلىقتىڭ سىنلاپ كرۇى ۇونىمدى تە ـ جەلپ، ۇلتتار نىتتىماقتى، جارىسىمدى، ەدىن تاتۇ، ۇبلەسىمدى بولدى. ۋار ۇلت خالىقنىڭ وتانىنىڭ تۇ ـ تاستىمىن قورعاۋ، ۇلتتار نىتتىماغىن قورعاۋ ەرىك ـ جىگەرى بولاتتاي بەرىك بولپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسرۇ قادامى بوگەۋ بەرمەيدى.

مەن مىنغان كامىل سەنەمىن: ۋار ۇلت بۇقارا ـ سى اناردىڭ دانىندەي تىمىز ۇيىسىپ، تىزە قوسا نى ـ تىتماقتاسىپ كۇرەس جاساپ، تىزە قوسا گۇلدەنىپ، دامىسا، شىنچىياڭنىڭ كەلەشەگى، ۇسوز جوق، انا ـ عۇرلىم تاماشا بولادى! شىنچىياڭنىڭ گۇلدەنۇىن، ورن ـ نىقتىلمەن بۇلدىرمەك بولغان، جۇڭگونىڭ دامۇىن تە ـ جەمەك بولغان ۋارقانداي قاسكۇنەمدىك مۇلدە سىكە اسپايدى، پومپەو تاراتقان وتىرىك ـ وسەكتەر مەن ۇتتتار، ۇسوز جوق، ونىڭ وزمەن بىرگە تارىختىڭ قوقسىق ۇيىندىسىنە سىپىرىپ تاستالادى.

جۇمىقتا ھمەرىكانىڭ بۇرىنغى مەملەكەت سىتە ـ رى حاتشىسى پومپەو شىنچىياڭغا ساياتىن وتىرىك ـ وسەك تاراتىپ، شىندىقپەن ساناسپاي، اق پەن قارا ـ نى شاتاستىرىپ، قاساقانا كۇبە جاعىپ، ساياسى ۇپاي جىناۋعا ۇرىندى. مۇنداي ساياسى وتىرىك ـ وسەك پەن كۇبە جاعىپ سوقتىغۇ جۇڭگونىڭ ىشكى سىسنىە دورەكىلىكپەن كىيلىككەندىك، خالقلارلىق زاڭنىڭ جانە خالقلارلىق قارىم ـ قاتىناسنىڭ نەگىز ـ گى ولىشەمىنە ۋىر قيايشلىق جاساعاندىق. شىنچىياڭنىڭ قالىپتى ەكونوميكا، ساۋدا قىمىلىنا قىسىم جاساۋعا جانە بۇلدىرۇگە ۇرىمىنان، شىنچىياڭداغى ۋار ۇلت خالىقنىڭ كوڭىل كۇبىنە ۋىر قيايۇ سالعان مۇنداي ارەكەتتى ۇمىز قاتاڭ اىپىتايپمىز جانە وعان باتىل قارىسى تۇرامىز.

پومپەونىڭ ۇزىنىڭ اتى شۇلى بولغان ايتىل ـ مىسى ”دىپلوماتىيالىق مۇراسى“ ۇشىن، ”زورلىقپەن ەڭبەككە سالىدى“ دەگەن وتىرىك ـ وسەكتى وسى ساتتە قايتا تىلگە لۇى ”وتىرىك ـ وسەك مىڭ رەت قايتالانىسا دا وتىرىك ـ وسەك“ دەگەن شىندىقتى وزگەرتە ھاپىدى. ۇمىز ۇز قىزمەتمىزدى نەگىزگە الپ، ۋارقايسى قاتىستى خالقلارلىق ۇپىمدارمەن، ساۋداغا قارجى قوسۇدى جەبەۋ قۇرىلمىدارمەن، ساۋدا سەلبەستىك قوعامى ۇپىمدارمەن جانە ونەر ـ كاسىپ، ساۋدا، كامىپورىن سالاسىنداعىلارمەن كەڭ كولەمدە بايلانىسى ورناتىپ، ۇتۇرلى تاسىلدەر ارقى ـ لى كامىپورىنداردىڭ جانە جۇمىشىسى ـ قىزمەتكەر ـ لەردىڭ زاڭمى ۇقىق ـ مۇددەسىن قورعاۋىنا كو ـ مەكتەسىمىز. قىزمەت ھامالىياتى بارىسىندا، ۇمىز شىنچىياڭ ـ داعى ۋار ۇلت جۇمىشىسى ـ قىزمەتكەرلەرنىڭ ۇتۇر ـ لى ۇقتقتاردان تولىق يىگىلىكتەنە الاتىن ەڭبەكشىلەر